

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z powództwa A. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o wymierzenie kary pieniężnej,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z
13 stycznia 2023 r., sygn. VII AGa 908/21,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 24 kwietnia 2024 r.

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od A. S.A. z siedzibą w W. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 540 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 28 grudnia 2017 r. Nr [...] Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: „Prezes URE”), na podstawie art. 56 ust. 2 i art. 56 ust. 1 pkt 3a w związku z art. 11 i art. 11d ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. 2024, poz. 266, dalej: „p.e.”) w związku z § 5 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 23 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad

i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz.U. 2007, nr 133, poz. 924) oraz na podstawie art. 104 k.p.a. w związku z art. 30 ust. 1 p.e., po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego orzekł, że: 1) A. S.A. z siedzibą w W. (dalej: „skarżący” lub „powód”) 10 sierpnia 2015 r. w odniesieniu do obiektu zlokalizowanego przy ul. [...] w W. naruszył obowiązek stosowania się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej wynikający z art. 11 i art. 11d ust. 3 p.e., co podlega karze pieniężnej określonej w art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e.; 2) za działanie wymienione w punkcie 1 wymierzył powodowi karę pieniężną w kwocie 145 170 zł.

Skarżący złożył odwołanie od powyższej decyzji.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 28 czerwca 2021 r. (XVII AmE 131/18) zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie drugim w ten sposób, że odstąpił od wymierzenia kary pieniężnej (punkt pierwszy), oddalił odwołanie w pozostałej części (punkt drugi) i zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego (punkt trzeci).

Prezes URE wniósł apelację od wskazanego orzeczenia, zaskarżając je w części – co do punktu pierwszego i trzeciego.

Wyrokiem z 13 stycznia 2023 r. (VII AGa 908/21) Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił częściowo zaskarżony wyrok, w ten sposób, że: 1) w punkcie pierwszy oddalił odwołanie w zakresie wymierzonej kary pieniężnej objętej punktem drugim zaskarżonej decyzji; 2. w punkcie trzecim zasądził od powoda na rzecz Prezesa URE kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd zasądził również od powoda na rzecz Prezesa URE kwotę 540 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Pismem z 24 kwietnia 2023 r. powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 stycznia 2023 r. (VII AGa 908/21), w której zaskarżył go w całości. Skarżący postawił zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 56 ust. 6a p.e. polegającego na jego błędnej wykładni, w szczególności w zakresie przesłanki jego zastosowania w postaci znikomego stopnia szkodliwości czynu, a w konsekwencji niezastosowanie powyższego przepisu względem prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, podczas gdy

prawidłowa wykładnia wskazanego przepisu, prowadzić powinna do wniosku, że w przedmiotowej sprawie zaszyły przesłanki warunkujące możliwość odstąpienia od wymierzonej kary, w szczególności w zakresie znikomego stopnia szkodliwości czynu popełnionego przez powoda, w sytuacji gdy powód niezwłocznie zaprzestał dokonania naruszeń ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej wprowadzonych przez P. S.A. w związku z obniżeniem dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnej wielkości spowodowanych, m in. wyjątkowo wysokimi temperaturami i niskim poziomem wód w zbiornikach wodnych i rzekach, a tym samym wystąpieniem zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu postanowień art. 3 pkt 16d p.e., co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, iż nie zachodzą przesłanki do odstąpienia od wymierzenia kary administracyjnej nałożonej na powoda przez Prezesa URE w drodze decyzji z dnia 28 grudnia 2017 r. Nr [...] w wysokości 145 170 zł oraz że nie doszło do przekroczenia uznania administracyjnego przez Prezesa URE podczas wydawania powyższej decyzji, a w następstwie powyższego, zmiany wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 czerwca 2021 r. (XVII AmE 131/18).

Jako podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. to, że skarga ta jest oczywiście uzasadniona. Jego zdaniem, wynika to z rażącego i widocznego na pierwszy rzut oka naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie przepisów prawa materialnego – art. 56 ust. 6a p.e., poprzez oczywiście błędną interpretację wskazanego przepisu, w szczególności w zakresie przesłanki jego zastosowania w postaci znikomego stopnia szkodliwości czynu, polegającą na przyjęciu błędnych kryteriów określenia stopnia szkodliwości czynu, a w konsekwencji niezastosowanie powyższego przepisu względem prawidłowo ustalonego stanu faktycznego.

Odpowiedź na powyższą skargę złożył Prezes URE. W piśmie z 23 maja 2023 r. wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niniejsza skarga kasacyjna nie spełnia parametrów umożliwiających jej merytoryczne rozpoznanie.

Zgodnie z przepisem art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; 3) zachodzi nieważność postępowania, lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy bada w ramach tzw. przedsądu wyłącznie wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności, które przemawiają za przyjęciem jej do rozpoznania. Jak wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie, na tym etapie Sąd Najwyższy nie ocenia natomiast podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, stanowiących odrębny konstrukcyjnie element skargi kasacyjnej (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 czerwca 2019 r., IV CSK 577/18 i 2 grudnia 2020 r., I NSK 4/20). Sąd Najwyższy bada podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wyłącznie w granicach określonych przez skarżącego, który musi je odpowiednio uzasadnić.

W niniejszej sprawie skarżący jako podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał to, że skarga ta jest oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące i widoczne na pierwszy rzut oka naruszenie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie art. 56 ust. 6a p.e. przez jego błędną interpretację. Zdaniem powoda, w niniejszej sprawie sąd błędnie ocenił stopień społecznej szkodliwości czynu poprzez przyjęcie błędnych kryteriów jego określenia.

Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego „[p]rzewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi” (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 5 października 2007 r., III CSK 216/07; 22 stycznia 2008 r., IV CSK 502/07; 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19). Istotne jest zatem to, że wystąpienie podniesionych naruszeń jest ewidentne i widoczne na pierwszy rzut oka –

nawet dla przeciętnego prawnika. Konieczność podjęcia głębszej analizy sprawy eliminuje dopuszczalność powołania się na tę podstawę „przedsądu”.

W niniejszej sprawie, pomimo że skarżący jako podstawę skargi kasacyjnej powołał rażące naruszenie prawa materialnego (art. 56 ust. 6a p.e.), w rzeczywistości kwestionował ustalenia faktyczne sądu, związane z określeniem stopnia szkodliwości czynu.

Przepis art. 56 p.e., zawiera katalog zachowań, w przypadku których następuje ukaranie karą pieniężną. Z powyższej normy nie wynika ustawowy wymóg, aby czyn, którego dopuścił się podmiot, na który została nałożona kara administracyjna, musiał zostać uznany za karygodny. Wskazane zachowanie nie stanowi bowiem przestępstwa, lecz jest deliktem administracyjnym. Zastosowanie przepisu art. 115 § 2 k.k. ma zatem charakter jedynie pomocniczy. Nawet potencjalna wadliwość w jego zastosowaniu nie mogłaby świadczyć zatem o rażącym naruszeniu przepisu art. 56 ust. 6a p.e.

Ocena stopnia szkodliwości czynu może natomiast mieć znaczenie w kontekście wysokości wymierzonej kary pieniężnej (zob. M. Suchajko, *Komentarz do art. 56 p.e.*, w: Z. Muras, M. Swora (red.), *Prawo energetyczne. Tom II. Komentarz do art. 12-72*, LEX/el. 2016). Może wpłynąć również na odstąpienie od ukarania – aczkolwiek jest to uprawnienie Prezesa URE, a nie jego ustawowy obowiązek (art. 56 ust. 6a p.e.). Biorąc powyższe pod uwagę, wadliwe byłoby przyjęcie, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia prawa – a tym bardziej naruszenia o charakterze oczywistym.

Niezależnie od tego, nawet w przypadku przyjęcia, że Sąd Apelacyjny w Warszawie nieprawidłowo ocenił stopień społecznej szkodliwości zarzucanego deliktu administracyjnego, należy zwrócić uwagę, że elementy, na które powołuje się skarżący, m.in. ocena zamiaru i motywacji adresata przytoczonego obowiązku administracyjnoprawnego, jak również inne elementy, które zostały uznane za świadczące o wyższym stopniu społecznej szkodliwości, nie wchodzą w zakres wykładni, czy reguł stosowania prawa, lecz należy je uznać za elementy składowe ustaleń faktycznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 kwietnia 2009 r., V KK 378/08). Te zaś nie mogą stanowić podstawy zarzutów kasacyjnych (art. 398³ § 3 k.p.c.). Istotą oczywistej zasadności

jako przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania nie może być kwestionowanie poszczególnych elementów ustalonego stanu faktycznego – w niniejszej sprawie dotyczących oceny społecznej szkodliwości zachowania powoda (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2023 r., I CSK 2495/23).

Co więcej, potrzeba zbadania zamiaru czy motywacji ukaranego, przy jednoczesnej weryfikacji pozostałych okoliczności sprawy – mających całościowo wpływ na ocenę stopnia szkodliwości czynu – z całą pewnością nie mieści się w zakresie „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej. Dla oceny tych kryteriów wymagana byłaby bowiem odpowiednia analiza, wymagająca przeprowadzenia postępowania dowodowego w tym zakresie.

Na marginesie należy dodać, że również wadliwe jest już samo uzasadnienie podniesionej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej. Powód ograniczył się bowiem przede wszystkim do przytoczenia orzeczeń Sądu Najwyższego, niezwiązanych merytorycznie z przedmiotem niniejszej skargi kasacyjnej oraz kwestionowaniem sposobu określania stopnia społecznej szkodliwości czynu.

Niezależnie od powyższych rozważań, trzeba zaznaczyć, że w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, iż „sąd *meriti* nie powinien z zasady zastępować Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w ocenie, czy znikoma szkodliwość społeczna czynu wymaga nałożenia kary, czy raczej odstąpienia od jej nałożenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 października 2014 r., III SK 47/13; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 września 2022 r., I NSK 76/22). W uzasadnieniu wyroku z 27 listopada 2019 r., I NSK 95/18 Sąd Najwyższy wywiódł, że nawet w przypadku wykazania znikomej szkodliwości społecznej czynu, przewidzianej w art. 56 ust. 6a p.e., na organie nie ciąży bezwzględny obowiązek odstąpienia od nałożenia kary, a wynika to z istoty uznania administracyjnego. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, mając na względzie cele prawa energetycznego, realia rynkowe i sytuację konsumentów, może podjąć decyzję o nieskorzystaniu z kompetencji przyznanej w art. 56 ust. 6a p.e., ponieważ stosowanie kryteriów słusznosciowych jest wpisane w istotę instytucji uznania administracyjnego” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 września 2023 r., II NSK 73/23).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 14 ust. 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935).

Z.G.

[ms]